

Daar komen de Struikrovers!

Verbinding en groene circulariteit ineen

Het begon in Eindhoven en inmiddels vind je ze door het hele land: 'Struikrovers' die bij sloooprojecten het groen in kaart brengen en dit samen met buurtbewoners redden en verdelen. Onder toezien van een lokale hovenier en/of boomverzorger, want je moet het wel goed doen. De winst is niet alleen het groen, maar ook de nieuwe of sterkere sociale cohesie van de buurt. 'Ontmoeten in de wijk is goud waard.'

Auteur: Heidi Peters

Groen verbindt. Zeker op de manier waarop Struikroven met groen omgaat. Struikroven startte als een bewonersinitiatief en is inmiddels uitgegroeid tot een bedrijf dat door gemeenten, woningcorporaties en aannemers door heel Nederland wordt ingehuurd. Initiatiefnemer is Bernice Kamphuis, onder andere opbouwwerker.

Kloof tussen leef- en systeemwereld

‘De gemeente doet veel pogingen om de omgeving te vergroenen en biodiverser te maken, maar weet niet goed hoe ze in achtertuinen kan komen’, vertelt Kamphuis. ‘Operatie Steenbreek, bijvoorbeeld, is belangrijk en bereikt veel, maar is een ambtelijke organisatie die wat verder weg staat van de mensen.’ Dat thema, de afstand tussen overheid en burger,

komt in Kamphuis’ betoog vaker aan bod. ‘Kijk, je hebt de leefwereld en de systeemwereld. Die laatste is de wereld van de ambtenarij, de overheid. Er zit een flinke afstand tussen deze werelden en wanneer ze met elkaar in aanraking komen, botst dat vaak. Enerzijds bestaan er veel beleidsplannen die de leefwereld kunnen verbeteren, maar die krijgen geen voet aan de grond in de buurt. Ambtenaren willen helpen, maar kunnen dat vaak niet omdat datgene wat de leefwereld nodig heeft niet in het systeem past. Andersom gebeurt ook: initiatieven vanuit bewoners passen niet in het systeem en worden daarom niet gehonoreerd. Het gevolg is teleurstelling, boosheid en tijdens verkiezingen mogelijk raar of afwijkend stemgedrag vanuit die emotie. Ik zeg vaak: de actieve bewoner van vandaag kan de boze burger van morgen worden.’

Zo groot mogelijk maken

Kamphuis ervaart bij bewoners altijd bereidheid om te vergroenen. Door dicht bij de mensen te zijn, uit te leggen wat je doet en wat er speelt, kweek je begrip en bereidheid. Van oorsprong is Kamphuis opbouwwerker, wat nu ook wel wijkwerker of *community builder* wordt genoemd. ‘Als opbouwwerker streef ik ernaar en slaag ik er ook vaak in om deze leef- en systeemwerelden te verbinden, onder meer om te voorkomen dat er verbitterde burgers komen, want daar schiet niemand iets mee op. Ons vak zat altijd in de hoek van het sociale domein, maar is ook zeer geschikt om in te zetten in de vergroenings- en duurzaamheidsopgave die voor ons ligt en de transitie waar we midden in zitten. Het loont namelijk zowel voor

het groen als voor de verbinding om actief in de buurt aan de slag te gaan met vergroeningsprojecten. Daarom adviseer ik ambtenaren om vergroeningsprojecten zo groot mogelijk te maken, met verschillende extra activiteiten. Zonder ontmoeting gebeurt er namelijk helemaal niks, maar mét ontmoetingen juist heel veel! Daarom zullen een goede opbouwwerker en ambtenaar zich na een vergroeningsproject misbaar maken. Mensen leren elkaar weer kennen en gaan vandaaruit actie ondernemen in hun eigen buurt.’

Wat doet Struikroven?

Maar wat is nu Struikroven en wat doet Struikroven? Struikroven komt in actie bij sloop, renovatie- en saneringsprojecten. Waar huizen rigoures tegen de vlakte gaan, worden de tuinen met beplanting net zo rigoures meegenomen. ‘Het is zonde. Het is niet alleen een struik die wordt gesloopt, het is ook de leefwereld van allerlei beestjes en vogels. Waar tientallen huizen tegen de grond gaan, wordt het stil in de buurt. Geen vogels meer. Toen dit in mijn wijk gebeurde, heb ik de woningcorporatie gevraagd of we uit de te slopen tuinen groen mochten weghalen. Vervolgens heb ik de buurt gemobiliseerd met een plan. De planten uit de slooptuinen zijn vervolgens door vrijwilligers gered, in de eigen tuin geplant of op andere plekken in de buurt, bij een school, verzorgingstehuis of in het openbare groen. Wat die ontmoetingen toen tot stand hebben gebracht, ervaar ik nu nog elke dag. Ik voel me veiliger en fijner in mijn eigen wijk, kinderen vinden elkaar om te spelen én er is meer bereidheid om in de wijk te investeren. Ontmoeten in de wijk is

‘Het is best avontuurlijk; je komt op plekken en in achtertuinen waar je anders niet komt’

‘Het duurt wel dertig jaar voor je dezelfde hoeveelheid groen weer terug hebt.’

Bernice Kamphuis

Initiatiefnemer

goud waard. Dus, ik herhaal het nog maar eens: maak initiatieven uit de wijk zo groot mogelijk en zo eenvoudig mogelijk te organiseren door bewoners zelf.'

Sloop heeft grote impact

Alles wat jaren heeft kunnen groeien en bloeien, wordt bij sloop weggehaald. Volgens Kamphuis duurt het 30 jaar voor de hoeveelheid groen weer op het oude niveau is. Daarom pleit zij ervoor om ook tuinen en wijken natuurinclusief in te richten. 'Ten eerste vind ik dat nieuwbouwwoningen opgeleverd moeten worden met goede grond. Daarnaast zou het verplicht gesteld moeten worden dat een bepaald percentage van de tuin ingericht wordt met groen. Denk ook aan de warmte in de stad! Verkoeling in de wijk is heel belangrijk. Ons klimaat gaat langzaam maar zeker in de richting

van het klimaat in Zuid-Frankrijk. Met als gevolg meer airco's. Dat is een negatieve spiraal, die we niet moeten willen. Vergroening zorgt voor verkoeling, dus verplicht dat een deel van de tuin groen is. Ook zoets: huurders van huurwoningen moeten vaak niet alleen het huis, maar ook de tuin in oorspronkelijke staat terugbrengen. Dat zou verboden moeten worden! Ook bij sloop en herbouw zou dat verboden moeten worden. Nu redden wij, Struikroven, wat er te redden valt, maar die ene magnoliaboom kan misschien ook gewoon blijven staan, als hij past in het plan van de aannemer.'

Circulair en natuurinclusief

Inmiddels weten gemeenten en woningcorporaties Struikroven wel te vinden, mede dankzij verschillende publicaties in de landelijke media. Zo is Struikroven nu actief in onder meer Ridderkerk, Ermelo, Haarlem en Eindhoven. Kamphuis neemt hierbij de rol van projectleider op zich en neemt de woningcorporatie of gemeente alles uit handen. 'Wanneer wij worden gevraagd, onderzoeken we eerst om hoeveel groen het gaat en hoe het zit met de bereikbaarheid ervan. Daarna doe ik research naar de identiteit van de buurt. Wat is er, wie woont er, wat gebeurt er en welke organisaties zijn er actief? Deze jongeren-, welzijns- en vrijwilligersorganisaties betrek ik erbij, evenals de wijkmanager en de buurtvereniging, als die er zijn. Dat is belangrijk, dat ik snel de sleutelfiguren vind. De buurtbewoners zijn uiteindelijk de experts van de buurt en voor het groen huur ik lokaal een hovenier in. Natuurlijk moeten we ook uitvinden waar het groen naartoe gaat. Wanneer de strategie is bepaald, starten we een campagne in de buurt en nodigen we on- en offline zoveel mogelijk bewoners uit om een of twee dagen op struikrooipad te gaan. Verder is er een boombeheerder bij die eventuele bomen beoordeelt. Eerst kijken we of de boom past in het plan van de aannemer. Kan dat niet, dan plaatsen we de boom op een circulaire marktplaats, Insert. Wat er daarna nog staat, redden we en planten we weer in tuinen of in de openbare ruimte in de buurt.'

'In Ermelo staan veel bomen die helaas echt gekapt moeten worden. Hiervan worden met de buurt vogelhuisjes gemaakt, die in het park worden geplaatst. In een ander gebied maken we snijplanken van bomen die echt weg moeten. Het circulaire oogpunt is namelijk ook belangrijk.'

Groen redden spreekt aan

'Alles draait om mensen kennen, ontmoeten en enthousiasmeren. Maar óók om het laten groeien van de natuur. Niet alles zomaar weg-schoffelen omdat het niet in het bestek staat. Dat past niet bij de natuur. We moeten ook letterlijk de natuur laten groeien en inzien dat we niet zonder de natuur kunnen. Waar wij komen, brengt onze boodschap altijd mensen in beweging, ongeacht waar in Nederland we zijn. Het lijkt haast iets universeels. Wij redden groen en dat spreekt mensen aan. Maar ook: het is klein, feitelijk kan iedereen het doen. Het ontmoeten, dát is goud.'

'Weet je, welzijnsorganisaties zitten ook in de kloof van het systeem, onder andere doordat alles in een vakje moet passen of verantwoord moet worden. Het systeem creëert veel werk, maar het echte werk zit juist niet in dat systeem. Dat gebeurt op straat of tussen mensen. Struikroven is een project uit de leefwereld. Als ik dit kan implementeren in de systeemwereld, kunnen we grote stappen zetten: in elke gemeente een opgeleide Struikrover die aan de tekentafel zit, zodat er rekening gehouden wordt met het bestaande groen.'

Duurzaamheidspact Eindhoven

Deze stappen zijn in Eindhoven inmiddels gezet. De gemeente Eindhoven heeft een duurzaamheidspact gesloten met de vier woningcorporaties en de vereniging van huurdersbelangen. In het pact staat dat Struikroven in het sloopproces geïmplementeerd moet worden. 'Dat zou ik in heel Nederland willen', besluit Kamphuis. 'In heel Nederland mensen opleiden om dergelijke acties op touw te kunnen zetten, die ook kunnen aanschuiven bij de gemeente en daar daadwerkelijk een plek aan tafel hebben. Dat is goud voor het groen en goud voor de buurten, en dus voor de gemeenten en woningcorporaties.'

Ken je een sloopgebied?

Neem dan contact op met Bernice Kamphuis.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!